

veszi. Az előljárókat, a fenntartókat meg kell győzni arról, hogy érdemes a kampányba befektetniük. A kampány során a részeredményekről folyamatosan tájékoztatni kell őket.

3. *Rugalmasság és alkalmazkodóképesség.* A „fundraiser”-ek, pláne az amatőrök, nem lehetnek mindig sikeresek. A könyvtárosok is – különösen eleinte – gyakran számíthatnak kudarcokra. Ez azonban nem kedvetleníti el őket, sőt, nagyobb optimizmussal és lendülettel kell folytatniuk az akciót. A kudarcból tanulva kell törni a pozitív eredményekre.

4. *Alkalmazkodóképesség és az alkalmak megragadása.* A könyvtárosok rendelkeznek azzal a képességgel, ami jellemzi a sikeres „fundraiser”-eket: gyorsan képesek gondolkodni, és járatosak nagy tömegű információ kezelésében. Ha egy kampányban valami jól funkcionál, arra több energiát kell fordítani, ha valami nem jár eredménnyel, sürgősen meg kell változtatni az akciót. Az alkalmazkodás fontos eleme a stratégiának.

5. *Energia.* A „fundraising”-hez inkább energiára, semmint időre – persze arra is – van szükség. A könyvtárosnak egyszerre kell ellátnia napi könyvtári feladatait, s lebonyolítani a kampányt. Szövegeket kell írnia, kapcsolatokat kell ápolnia. A legokosabb, ha valaki az erősségeire épít. Ha könnyen és jól ír, akkor többet bízson a körlevelekre és brosúrákra; ha ez nem megy, akkor használja a telefont, az e-mailt és a személyes találkozásokat stb.

6. *Ügyelni a részletekre.* A „fundraiser”-eknek tudniuk kell, hogy kis dolgoknak is nagy hatásuk lehet. Nem közömbös, hogy milyen egy körlevél megjelenése, hogyan cseng a szövege. Minden adományt időben meg kell köszönni. A beérkezett információkat fel kell dolgozni, a mozgékony mellett kitartóan koncentrálni kell az ügyre.

7. *A távoli perspektívákat szem előtt tartani.* Bár fontosak, mégsem szabad elveszni a részletekben. A sikeres „fundraiser” az amatőr kíváncsiságával néz körül a világban, s kreatív, szinte kimeríthetetlen alkotóerővel rendelkezik. Az ötletgazdag könyvtáros nem szűkölködik gondolatokban, de képes feladni azokat az elképzeléseket, amelyek nem célravezetőek. A sikeres kampány elsősorban az ötletek menedzselésétől függ.

8. *Többszörös hasznosítás.* Az egyszer elvégzett munka eredményét igyekezni kell többször is felhasználni; ezzel sok fáradságtól kíméljük meg magunkat. Egy-egy bekezdés, alfejezet más körlevélben vagy brosúrában is felhasználható. (A szerző két személyes példát hoz az egyszeri ráfordítás – többszörös hasznosítás elvére: részt vett a 100. bostoni maratonfutáson 1996-ban, s ezt az alkalmat egy támogatási akció elindítására ragadta meg; a harvardi német gyűjtemények történetének fejezeteit más-más kampányban vetette be.)

9. *Az eredmények nyilvánosságra hozatala.* Nemcsak arra van szükség, hogy megmagyarázzuk az adományozóknak, miért van szükségünk nagylelkűségükre; legalább ennyire fontos, hogy az adományokat nyilvánosságra hozzuk, s mondjuk meg azt is, mire fordítottuk őket.

10. *Az adományozók körének szélesítése.* Van, akik a nagy adományokra koncentrálnak, mások egyaránt megbecsülik a kis és nagy adományozókat. (A szerző az utóbbi nézetet képviseli.) Ha az ember a szerényebb és a nagyvonalúbb adományozói körrel is kapcsolatot teremt, ezzel kiszélesíti társadalmi bázisát: többen érezhetik úgy, hogy személyes erőfeszítésükkel hozzájárultak a cél eléréséhez. Ha több az adományozó, egyre több lesz a nagyobb adományok száma is. Az adomány nagysága attól is függ, hogyan kezeljük partnereinket.

A „fundraising” inkább művészet, mint tudomány. Jó érzéket és normális emberi hozzáállást tételez fel. Egyik fele közönségkapcsolatokból áll, a másik felét azonban az a munka teszi ki, amit el kell végezni, mielőtt a PR-re egyáltalán gondolni lehet.

/OLSON, Michael P.: Fundraising ab 2000: Erfolgreiche Strategien amerikanischer Universitätsbibliotheken. 1999. október 25./

(Papp István)

Úton az európai információs társadalom felé

Az új információs és távközlési technikák és technológiák mindinkább alterálják az emberek köz- és magánéletét. A születőben lévő információs társadalom globális jellegű, minthogy az információcserét függetleníti a határoktól.

A G 7-államok arra törekszenek, hogy ez a folyamat felgyorsuljon, illetve hogy ezzel párhuzamosan kiküszöböljék/csökkentsék ártalmas mellékhatásait. Az általuk kreált „nyolcparancsolatban” fele-fele arányban van jelen a gyorsítás és az óvó attitűd. Íme:

1. Ösztönözni kell a dinamikus versenyt.
2. Szükség van a magánbefektetések bátorítására.
3. Rugalmas szabályozási keretet kell létrehozni.
4. Az információk felhasználóinak legyen szabad hozzáférése a hálózatokhoz.
5. Az alapvető információs, azaz az ún. univerzális szolgáltatásokat mindenki vehesse igénybe.
6. Ne legyen különbség az önmegvalósítás alkalmában.
7. Támogatni kell az információs szolgáltatások sokféleségét, beleértve a kulturális és a nyelvi sokféleséget is.
8. El kell ismerni az egész világra kiterjedő együttműködést, a kevésbé fejlett országok közreműködését is feltételezve.

A felsorolt „parancsolatok”-nak akkor lehet eleget tenni, azaz tartalommal megtölteni őket, ha

- a mai információs szolgáltatások kölcsönös összekapcsolása a piac által szabályozott általános szabványosítási folyamat révén talál támogatásra;
- a globális hálózati piac fejlődik;
- a hálózatokon belül garantálni lehet a titkosítást és a biztonságot;
- az intellektuális tulajdonjog érvényesül;
- a kutatás, fejlesztés és az alkalmazások terén kialakul az együttműködés;
- megvalósul az információs társadalom társadalmi és szociális monitoringja.

Bízást mondhatjuk: az információs társadalom létrejöttének alapvető előfeltétele a *globális információs infrastruktúra (GII)* kialakítása. Az ezt célzó

erőfeszítésekben az egyes államok pozíciói meglehetősen különböznek egymástól, és versenyben állnak egymással. *Bangemann* szerint az élen járók fölzik le a legnagyobb hasznot ebből az átmenetből (pl. Dánia, Nagy-Britannia, Franciaország).

Az információk és az ismeretek mint legmeghatározóbb források az alábbi trendek mentén koncentrálnak:

1. Az információs technológia lesz a legfejlettebb ipari államok gazdaságának fő technológiája, amely e szerepkörében lehetővé teszi az információk és ismeretek elérését és felhasználását mint a gazdaság és a társadalom fejlődésének fő hajtóerejét.
2. Az információk, ismeretek és a megismerés szerepe a gazdasági és a társadalmi fejlődés szempontjából meghatározóvá válik.
3. Az információk és az ismeretek a modern gazdaságban a tőke fő formájává lépnek elő.
4. Az információk máris újfajta termelőerővé váltak a modern gazdaságokban. Szerepük a korábbi termelőerőkhöz (föld, munka és tőke) képest növekszik.
5. Az információ szerepkörének növekedése megváltoztatja az egyének és társadalmak értékorientációját.

/KAFKA, Jozef: *Budovanie európskej informačnej spoločnosti*. = *Bulletin CVTI SR*, 2. köt. rendkívüli sz. 1998. p. 10–12./

(Futala Tibor)

Integrálódás útján a könyvtártudomány (Oroszországban)

Ha valaki kijelenti, hogy a korszerű tudomány integrálódik, szakmai körökben nem kelt semmiféle meglepetést. Felmérések is dokumentálják: a felhasználók által igénybe vett információk mintegy fele „tárgyaz” más tudományágot, mint a felhasználóé.

Egy könyvtártudományi kutatás kimutatta: a hetvenes és nyolcvanas években a könyvtártudományi folyóirat-közlemények a diszciplína elégtelen mértékű integráltságáról vallottak.

Ez a helyzet – tanúsítja egy 1993 és 1997 közötti éveket feldolgozó folyóirat-elemzés – szerencsés módon megváltozott, illetve változóban van.

A *Naučnye i tehničeskije bibliotek*ben található hivatkozások kb. 30%-a vonatkozott más (határ-, rokon) tudományi forrásra. Eközben az évi szóródás jelentős: 1993-ban 18, 1996-ban pedig 44% volt.

A *Bibliotekovedenie* hivatkozásainak 27%-a esik más területre. Minimálisan 20%-os (1995), maximálisan pedig 42%-os (1996) volt.

A rokon tudományokat képviselő *Bibliografiá* hivatkozásainak csak 6%-a esik könyvtártudományi területre, a *Naučno-tehničeskaja informacija* (1. ser.) hivatkozásainak pedig csak 1%-a. Míg a *Bibliografiá* esetében sok az egymástól szinte elválaszthatatlan könyvtártudományi és bibliográfiatudományi téma, az alacsony integráltsági arány látszólagos. Ezzel szemben az informatikusok minimális hivatkozásai arról vallanak, hogy őket a könyvtártudomány nem érdekli. Sőt: egyre kevésbé, ahogy erről a *Terminologičeskij slovar' po naučnoj informacii* vall, amelyben is az 1969. évi kiadás még 5%-nyi könyvtártudományi szócikket tartalmazott, az 1991. évi pedig már csak 1%-nyit.